

Nolltolerans mot alkohol och andra droger i skolan

Riktlinjer för hur du som arbetar inom gymnasieskola och anpassad gymnasieskola ska agera för att främja en drogfri skolmiljö och stötta elever vid oro för att de använder droger.

Syftet med riktlinjerna

- ▶ Att säkerställa en drogfri skolmiljö som främjar elevers lärande, utveckling och hälsa.
- ▶ Att tidigt identifiera elever som börjat använda droger och hjälpa dem till stöd och behandling. Målsättningen är att få eleverna att sluta använda droger samt skapa förutsättningar för att de ska fullfölja sin gymnasieutbildning.

Definition av droger

Med droger menas sinnesförändrande eller beroendeframkallande substanser som intas för att ge ett rus. Det kan till exempel vara alkohol, narkotika, läkemedel, lustgas eller andra berusningsmedel.

Främjande och förebyggande arbete

Alla elever har rätt till en hälsofrämjande skolmiljö som är fri från alkohol och narkotika. De har också rätt till undervisning där frågor som rör bland annat tobak, alkohol och narkotika integreras i olika ämnen. Rektor har det övergripande ansvaret för att organisera, leda och följa upp det främjande och förebyggande arbetet kring droger. Det innebär att sätta upp mål och skapa förutsättningar och rutiner för skolans personal att arbeta med frågorna. Enligt Skolverkets rekommendationer bör arbete kring alkohol och andra droger utgöra en del av skolans och elevhälsans systematiska kvalitetsarbete.

FOTO: © MALMÖ STAD – APELÖGA

Vid oro för att en elev använder droger

- Om lärare eller annan personal på skolan känner oro för att en elev använder droger ska de skyndsamt informera rektor.

Ansvarig: Medarbetare som känner oron

- Om lärare eller annan personal på skolan misstänker att en elev överlåter/förvärvar eller förvarar droger ska de skyndsamt informera rektor. Rektor ska som utgångspunkt göra en polisanmälan i enlighet med 6 a kap. 10 § skollagen. *Se Rutin för anmälningsskyldighet vid misstanke om brott.*

Ansvarig: Rektor

- Rektor gör därefter en bedömning av vilken ytterligare personal som behöver involveras.

Ansvarig: Rektor

- Elev och vårdnadshavare (om eleven är under 18 år) kallas till möte med kurator, mentor och representant för skolledningen för att prata om oron, se checklista nedan.

Ansvarig: Rektor/biträdande rektor

- Orosanmälan till socialtjänsten görs alltid om eleven är under 18 år. Är eleven över 18 år krävs särskilda omständigheter för att skolan ska kunna bryta sin sekretess och göra anmälan, kontakta skolans kurator för stöd. *Läs mer i förvaltningens rutin för orosanmälan till socialtjänsten på Komin.*

Ansvarig: Medarbetare som känner oron

Viktigt att tänka på

- Samma rutin gäller vid oro för att elever har ett riskbruk av alkohol.
- Det är inte skolans sak att utreda om eleven har ett riskbruk, skadligt bruk av eller är beroende av droger. Skolans ansvar är att signalera oro till socialtjänsten och stötta eleven att klara sin skolgång.
- Den medicinska elevhälsan är en egen verksamhetsgren inom skolan och har sekretess gentemot övrig skolpersonal, vilket även gäller kännedom om att elever använder droger. Skolsköterskor och skolläkare behöver arbeta för att få elevens samtycke i de ärenden där det är viktigt att information kan lämnas vidare inom skolan, till exempel till rektor.

Checklista för första mötet med elev och vårdnadshavare

Vårdnadshavare kallas alltid till mötet om eleven är under 18 år. Om eleven är över 18 år eftersträvas samtycke från eleven så att föräldrar kan bjudas in till mötet.

- ✓ Prata om oron och konsekvenser för studieresultat och skolgång, till exempel om eleven deltar i arbetsplatsförlagt lärande, APL.
- ✓ Informera om skyldigheten att göra orosanmälan till socialtjänsten.
- ✓ Informera om stödinsatser som samhället erbjuder, till exempel Maria Skåne Malmös verksamhet. Erbjud eleven hjälp i kontakten, till exempel genom att boka den första tiden, bjuda in Maria Skåne Malmö till informationsmöte på skolan, eller att följa med eleven på det första samtalet.
- ✓ Informera vårdnadshavarna om möjlighet till anhörigstöd via Maria Skåne Malmö.
- ✓ Inhämta samtycke att få ha en nära samverkan med socialtjänsten kring eleven. Syftet är att eleven ska klara sina studier och må så bra som möjligt. Elev och vårdnadshavare fyller eventuellt i medgivande att bryta sekretess. Om samtycke inte lämnas kan uppgifter ändå delas efter individuell bedömning, om det är nödvändigt.
- ✓ Boka tid för uppföljning.

Viktigt att tänka på

Elevhälsa/rektor ska dokumentera samtliga möten och kontakter i Prorenata.

Fortsatt arbete – om eleven deltar i behandling

- Efter inhämtat medgivande samverkar kuratorn med den verksamhet som står för behandlingen.
- Skola, elev, vårdnadshavare och behandlare har gemensamma avstämningar regelbundet.
- Skolan får återkoppling på drogtestar som tas i samband med behandlingen.

Viktigt att tänka på

Om eleven inte fullföljer behandlingen kan ny orosanmälan bli aktuell.

Fortsatt arbete – om eleven har tackat nej till stöd eller behandling

- Kurator erbjuder eleven samtal med syfte att fortsätta motivera till att ta emot behandling på exempelvis Maria Skåne Malmö.
- Fortsatta möten med elev, vårdnadshavare, kurator och skolläda för att följa upp oron och elevens skolsituation.
- Om oron kvarstår eller ökar kan ny orosanmälan bli aktuell.

Avstängning av en elev på grund av droganvändande

Rektor kan besluta om disciplinära åtgärder gentemot elever som använder droger. Elever kan stängas av från hela eller delar av undervisningen. Beslutet behöver grunda sig i en bedömning av elevens beteende på skolan, till exempel att eleven upprepade gånger stört ordningen. Enbart ett positivt drogtest eller kännedom om att en elev använder droger är inte tillräcklig grund för avstängning. [Läs mer i förvaltnings rutiner kring avstängning av elev på Komin.](#)

Om en elev är påverkad av droger i skolan*

- Personal som upptäcker eleven informerar skyndsamt rektor/biträdande rektor.
- Eleven skickas hem. Elever får inte delta i skolans verksamhet om de är påverkade av alkohol eller andra droger. Säkerställ att eleven kan ta sig hem på ett säkert sätt, till exempel genom att be vårdnadshavare komma att hämta elev som är under 18 år. Vid behov kan polis tillkallas för att avvisa eleven.
- Meddela vårdnadshavarna om det inträffade, om eleven är under 18 år.
- Skolan gör orosanmälan och elev och vårdnadshavare kallas till möte enligt stegen som beskrivs ovan, "Vid oro för att en elev använder droger".

*gäller alla aktiviteter, på och utanför skolans område, som skolan är arrangör av.

Viktigt att tänka på

Eleven behöver inte lämna positivt drogtest för att bli hemskickad, det räcker med personalens bedömning att eleven är påverkad.

Vid misstanke om att en elev säljer droger

- Rektor ska som utgångspunkt göra en polisanmälan. Om skolan misstänker försäljning men inte vet vem som ligger bakom kan polisanmälan göras ändå. Drogförsäljning i anslutning till skolans område kan också polisanmälas. *Se Rutin för anmälningsskyldighet vid misstanke om brott.*
- Om misstankarna gäller en enskild elev följs stegen som beskrivs ovan, "Vid oro för att en elev använder droger". Rektor/biträdande rektor påbörjar då även en utredning om disciplinära åtgärder.

Observera att ovanstående gäller även alkohol och läkemedel.

Om en elev har med sig eller förvarar narkotika på skolan

- Rektor eller annan av rektor utsedd skolpersonal har rätt att fatta beslut om att undersöka väskor eller andra föremål i elevens fysiska kontroll. *Se Rutin för undersökning av väskor och andra föremål.*
- Rektor eller annan av rektor utsedd skolpersonal omhändertar narkotikan, gör polisanmälan och ges instruktioner av polis om hur narkotikan överlämnas till polis. Kontakta förvaltningens beredskaps-samordnare för vidare stöd.
- Om skolan kan koppla drogerna till en enskild elev:
 - Följ stegen som beskrivs ovan, "Vid oro för att en elev använder droger"
 - Rektor/biträdande rektor påbörjar även en utredning om disciplinära åtgärder.

Om en elev har med sig eller förvarar alkohol på skolan

- ▶ Rektor/biträdande rektor omhändertar alkoholen.
- ▶ Rektor/biträdande rektor påbörjar en utredning om disciplinära åtgärder.
- ▶ Elev och vårdnadshavare kallas till möte.
- ▶ Vid oro för riskbruk av alkohol följs stegen som beskrivs ovan, "Vid oro för att en elev använder droger".

Drogtester på skolans initiativ

Skolan kan erbjuda elever att frivilligt lämna drogtest. Drogtesterna tas hos extern samarbetspartner. Drogtester får bara initieras om det sker på förekommen anledning, det vill säga en väl grundad oro, och genomföras om det finns ett samtycke från eleven. Om skolan tar initiativ till drogtest ska skolan också alltid göra orosanmälan om eleven är under 18 år, oavsett resultatet av testet. [Läs mer i förvaltningens rutin för drogtest på Komin.](#)

Arbetsplatsförlagt lärande (APL) och droger

Rektor kan besluta om att stänga av en elev från APL om det är uppenbart olämpligt att eleven deltar i praktiken. Det kan till exempel handla om att det kan vara olämpligt att en elev som använder narkotika gör praktik på ett sjukhus inom ramen för en vårdutbildning. Förvaltningens riktlinjer kring droger gäller även när elever är ute på APL. All undervisning som skolan ansvarar för ska ske i en trygg, drogfri miljö.

Vissa APL-platser kräver att anställda, och därmed även elever som gör APL där, drogtestas regelbundet. Eftersom elever inte omfattas av kollektivavtal eller anställningsavtal och ansvaret för eleven vilar på skolan, även vid APL, gäller samma riktlinjer kring drogtest som i övrigt i skolans verksamhet. Det ska vara frivilligt att lämna drogtest och eleven måste ge sitt samtycke. Om eleven säger nej har skolan skyldighet att erbjuda eleven en annan APL-plats där drogtest inte förekommer.

Relevant lagstiftning

- ▶ Skollagen (2010: 800)
- ▶ Förordning (2011:1108) om vuxenutbildning
- ▶ Lag (2009:128) om yrkeshögskolan
- ▶ Förordning (2009:130) om yrkeshögskolan
- ▶ Socialtjänstlagen (2001:453), 14 kap. Anmälan om och avhjälpande av missförhållanden med mera.
- ▶ Arbetsmiljölagen (1977:1160), 3 kap
- ▶ Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), 10, 12, 23 och 25 kap.
- ▶ Narkotikastrafflagen (1968:64)

